

Petits aprenents d'empresari

La cooperativa d'alumnes Lluís Companys de l'escola el Petit Plançó d'Olot és considerada una de les més modèliques de Catalunya

Els alumnes de 1r a 4t d'ESO de l'escola el Petit Plançó d'Olot fa uns quants anys que posen en pràctica els valors del cooperativisme. La seva experiència ha portat ara la Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya a elaborar una guia didàctica per tal que altres centres en prenguin nota i també l'apliquin. Ser més participatius, més responsables i més crítics són els valors que els pretenen inculcar els mestres que hi ha al darrere.

>> Treballs fets per alumnes de la cooperativa d'alumnes Lluís Companys de l'escola el Petit Plançó d'Olot

LLUÏSA FUENTES > TEXT I FOTOS

A primer cop d'ull, el Petit Plançó, situada al costat del convent dels caputxins d'Olot, en ple centre de la ciutat, sembla una escola normal. Però no ho és. És una escola atípica. Aquí, els alumnes, a banda d'anar a classe i estudiar, també són cooperativistes. Això vol dir que han passat a ser protagonistes actius de la vida del centre i, de retruc, s'apropen al món de l'empresa. No només pensen i s'ocupen d'organitzar les activitats lúdiques i culturals sinó que també tenen cura de les petites feines de manteniment de l'escola, de la biblioteca, dels llibres, del material escolar i del servei de bar. I, a canvi, reben uns diners. «No ho fem per estalviar-nos haver de pagar una empresa que se n'encarregui», afirma Pilar Dorca, mestra de l'escola i una de les persones que coordina la cooperativa d'alumnes. I és que

aquestes feines, si no les fessin els estudiants, les haurien de fer els professors. La Pilar no amaga una certa expressió d'orgull al rostre quan parla de la cooperativa d'alumnes, igual que una mare mostra satisfeta les bones notes del seu fill. Aquesta mestra, que porta uns quants anys en l'ofici d'ensenyar, sap que és important inculcar als alumnes valors democràtics, de responsabilitat, de solidaritat i d'esforç, però a vegades no és fàcil, i una de les maneres que han trobat en aquesta escola és fer-ho a través de la cooperativa.

Visitem el Petit Plançó un dia de finals de juny. No se sent xivarri de nens perquè els alumnes ja han acabat el curs, però la bata blanca que du la Pilar delata que ha estat enllestint les últimes coses per deixar-ho tot a punt per al setembre. És una escola com les d'abans, acollidora, situada en un edifici antic però ben conservat. Les seves aules, que

Escola Petit Plançó

Aquí, els alumnes també són cooperativistes. Això vol dir que han passat a ser protagonistes actius de la vida del centre

aquest dia estan buides, han acollit aquest curs 400 alumnes d'infantil, primària i secundària. És una escola concertada per la Generalitat, d'una sola línia, que es va crear a finals dels anys seixanta vencent les complicacions del franquisme. Va ser llavors quan un grup de persones va decidir apostar per una escola catalana i integrada dins del moviment escolar anomenat «Escola activa». Uns anys més tard, els mestres que defensaven una alternativa pedagògica centrada en l'avenç constant en el camp de la investigació i la renovació van constituir la cooperativa Bassegoda SCCL. El centre ja havia aconseguit el seu tret identificador, l'element que la feia diferent a la resta, però els docents volien anar més enllà. Per això van pensar que si ells funcionaven d'aquesta manera tan singular, per què no deixar que els alumnes participessin i es beneficiessin d'aquest projecte, del qual estaven convençuts que tants avantatges comportava? Va ser així com va néixer la cooperativa d'alumnes Lluís Companys, i d'això ja fa 20 anys. Aquella aposta ha esdevingut una inversió de futur i ha convertit aquest model en marca de qualitat i amb ampli reconeixement dins l'àmbit educatiu.

Amb tres euros són socis de la cooperativa

Els alumnes només han de pagar tres euros per ser socis de la cooperativa. «No hi obliguem ningú, tots ho són voluntàriament», explica Irma Gelis, la presidenta de la cooperativa de mestres Bassegoda SCCL. Quan arriben a 1r d'ESO se'ls proposa formar-ne part, i molts repeteixen. El curs passat, 128 alumnes eren socis de la cooperativa. Els mestres van pensar que, si els alumnes participaven en el dia a dia de l'escola, se la sentirien més seva i el centre seria més actiu. La prova que no es van equivocar és que el projecte s'ha anat consolidant. «Vam anar delegant cada vegada més tasques, i ells han anat agafant més responsabilitats», assegura Dorca.

«Aprenen a ser responsables de tot, a banda de la seva part individual», comenta Dorca. La cooperativa funciona com qual-sevol altra.

Benjamin Franklin afirmava: «Digues-m'ho i ho oblidaré, ensenya-m'ho i ho recordo, involucra-m'hi i ho aprendré». La frase del científic és precisament la màxima de l'escola. «Tot i que la idea va dirigida a uns

>> Pista de bàsquet de l'escola el Petit Plançó.

quants alumnes, tota la comunitat educativa se'n beneficia», assenyala Gelis.

Es tracta que les diferents activitats que s'organitzen al centre es facin a iniciativa dels alumnes de la cooperativa. Els mestres no hi intervenen. Es mantenen en segon terme per supervisar i coordinar, des de les activitats de caire cultural i recreatiu fins a la compra o promoció de llibres i de tot tipus de material escolar. Els estudiants s'organitzen per torns. Així, els de 1r d'ESO s'encarreguen del manteniment del centre; els de 2n, de la biblioteca; els de 3r, d'una botiga amb material per a l'escola; i els de 4t, del bar. Tots els beneficis que genera l'activitat de la cooperativa es destinen al viatge a Itàlia que es fa cada final de curs. L'òrgan de gestió està format per un consell rector (un president, un secretari i un tresorer) i tres vocals, i tots els càrrecs es voten democràticament cada tres mesos.

«La cooperativa no és un simulacre, és real. Les accions que porten a terme els alumnes tenen conseqüències», afirma Dorca. «Aprenen a portar els seus comptes, a saber quins ingressos tenen i quines despeses, a portar els comptes del banc, i a entendre un extracte bancari. Es guanya en democràcia. També han de tenir relació amb uns clients, que són ells mateixos, saber què volen aquests clients i aleshores

És una escola concertada per la Generalitat d'una sola línia, que es va crear a finals dels anys seixanta vencent les complicacions del franquisme

>> A dalt: tutors dels alumnes d'ESO de l'escola El Petit Plançó; a baix: una aula del centre.

entendre's amb uns proveïdors per tal de satisfer la demanda», afegeix.

La cooperativa pren un major sentit en temps de crisi com els actuals. Els alumnes cooperativistes tenen clar que, perquè les coses funcionin i per tirar endavant,

cal la implicació de tots. Ells se senten satisfets perquè veuen que les seves idees no queden en un calaix tancat sinó que es porten a la pràctica i es fan realitat. Aprenen a negociar amb la gent i a engrescar-la perquè compri. És un treball en equip, asseguren els mestres, on tothom té el mateix pes i hi aporta un valor diferent. Hi aporta el millor que té.

«Per a mi, el sentit de l'educació va molt més enllà del "ba, be, bi, bo, bu". És despertar un sentit crític relacionat amb el teu entorn social, polític i econòmic», diu un exalumne.

De tant en tant cal plantejar-se si s'han de canviar alguns aspectes del funcionament de la cooperativa, explica Dorca. De cara al proper curs, per exemple, volen introduir algunes modificacions en el servei de manteniment, i també proposaran obrir un debat sobre què es pot vendre i què no es pot vendre al bar.

Molts exalumnes són socis d'una cooperativa

L'experiència del Petit Plançó no s'acaba quan els alumnes finalitzen el 4t d'ESO. Molts estudiants continuen després aplicant els valors que han rebut mentre estaven al centre, aprenent a fer d'empresaris.

Fa poc es va fer una enquesta entre exalumnes de l'escola on se'ls preguntava si el seu pas per la cooperativa els havia influït positivament. Ells majoritàriament van respondre que sí, i en concret van dir que els havia servit per aprendre a ser més responsables, a tenir un esperit democràtic més elevat, a ser tolerants i més autònoms. A més, molts dels enquestats van dir que un cop fora de l'escola s'havien fet socis d'una cooperativa.

Guia didàctica per exportar l'experiència del Petit Plançó

La cooperativa Lluís Companys és considerada una de les més modèliques de Catalunya i, per tant, un exemple exportable arreu del país. Fins al punt que la Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya ha elaborat, amb el suport econòmic de la Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses, una guia didàctica per tal de difondre l'experiència tan singular i poc coneguda del Petit Plançó, i perquè es reproduïxi, en vista dels bons resultats.

«En un moment en què s'intenten cercar propostes educatives que donin contingut a l'assignatura d'educació per a la ciutadania, considerem que aquesta experiència aporta valors de solidaritat, tolerància i coresponsabilitat, amb una posada en pràctica que involucra directament els alumnes», afirma Irma Gelis. Des de la Federació consideren important que a les escoles s'ensenyin els valors de la participació i la democràcia en la presa de decisions aplicats al món econòmic i empresarial, sobretot en un moment de crisi com l'actual, en què la cooperació es fa imprescindible en tots els àmbits.

Escoles d'Andalusia han viatjat fins a Olot, interessades en el model del Petit Plançó, basat en la pedagogia dels valors.

Lluïsa Fuentes
és periodista.

Els mestres van pensar que, si els alumnes participaven en el dia a dia de l'escola, se la sentirien més seva i el centre seria més actiu